

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
2023 ОНЫ ХАВРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАН

2023 ОН 06 ДУГААР САРЫН 22-НЫ ӨДӨР, ПҮРЭВ ГАРАГ

ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛ

НЭГДСЭН ХУРАЛДААН

ХУРАЛДААН ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ХЭЛТЭС

Та хуралдааны тэмдэглэлийн цахим хувьтай дараах
QR кодыг уншуулан танилцах боломжтой.

НЭГДСЭН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛИЙН АГУУЛГА

2023 оны 06 дугаар сарын 22-ны өдөр, Пүрэв гараг

Хуралдааны тэмдэглэлийн агуулга

Хуралдааны товч тэмдэглэл:	2-17
Хуралдааны дэлгэрэнгүй тэмдэглэл:	18-119
1.Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2023.04.19-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, хэлэлцэх эсэх/	21-52
2.Төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хууль, тогтоолын төслүүд /Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Тэмүүлэн нарын 32 гишүүн 2023.01.16-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, хэлэлцэх эсэх/	52-57
3.“Олон улсын иргэний нисэхийн эсрэг хууль бус үйлдэлтэй тэмцэх тухай конвенц”-д нэгдэн орсныг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Эрүүгийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл /Засгийн газар 2023.05.25-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	57-59
4.“Агаарын хөлгийг хууль бусаар булаан авах үйлдлийг хориглох тухай конвенцын нэмэлт протокол”-ыг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Эрүүгийн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл /Засгийн газар 2023.05.25-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	59-60
5.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл /Засгийн газар 2023.06.02-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	60-67
6.Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл /Засгийн газар 2023.06.02-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	67-69
7.Боловсролын ерөнхий хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2021.06.24-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, эцсийн хэлэлцүүлэг/	69-89
8.“Эмийн үнийн өсөлтийн шалтгаан, нөхцөлийг хянан шалгах” асуудлаар хянан шалгах түр хороо байгуулах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл /Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Чинбүрэн нарын 28 гишүүн 2023.06.09-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн/	90-91
9.Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн нэгтгэсэн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төсөл /Улсын Их Хурлын гишүүн Ш.Адъяаа 2022.12.30-ны өдөр, Засгийн газар 2023.01.18-ны өдөр тус тус өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	91-99
10.“Онцгой албан татварын тухай хуулийн зарим заалт Монгол Улсын Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан шийдвэрлэсэн тухай” Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн 2023 оны 04 дүгээр дүгнэлт	100-112
11.Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл /Засгийн газар 2021.06.24-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	113-118

ХУРАЛДААНЫ ТОВЧ ТЭМДЭГЛЭЛ

Ес.Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн нэгтгэсэн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төсөл /Улсын Их Хурлын гишүүн Ш.Адъяаа 2022.12.30-ны өдөр, Засгийн газар 2023.01.18-ны өдөр тус тус өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/

Хэлэлцэж буй асуудалтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд Х.Нямбаатар, Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга П.Сайнзориг, мөн яамны Хууль зүйн бодлогын газрын дарга Д.Цолмон, мөн газрын ахлах шинжээч Ш.Цолмон, шинжээч М.Цолмон, Монголбанкны Удирдлага, төлөвлөлтийн

газрын мөнгө угаах терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх асуудал хариуцсан ахлах референт Б.Гантуяа нар оролцов.

Хуралдаанд Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Тэргүүн дэд даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч М.Үнэнбат, мөн газрын Хууль, эрх зүйн газрын дарга Н.Мягмар, мөн газрын Зөвлөхүүдийн албаны зөвлөх А.Болортуяа, Байнгын хорооны асуудал хариуцсан хэлтсийн Хууль зүйн байнгын хороо хариуцсан референт П.Хулан, Улсын Их Хурал дахь Монгол Ардын намын бүлгийн ажлын албаны дарга С.Далхаасүрэн нар байлцав.

Хуулийг төслийг анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн талаарх Хууль зүйн байнгын хорооноос гаргасан санал, дүгнэлтийг ажлын хэсгийн ахлагч, Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Сүхбаатар танилцуулав.

Байнгын хорооны санал, дүгнэлттэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Энхболд, Б.Баттөмөр нарын тавьсан асуултад ажлын хэсгийн ахлагч, Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Сүхбаатар хариулж, тайлбар хийв.

Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн нэгтгэсэн төслийн талаарх ажлын хэсгийн гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулав.

Хууль зүйн байнгын хорооны дэмжсэн санал:

Л.Мөнхбаатар: 1.Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Сүхбаатар, Л.Мөнхбаатар, Б.Пүрэвдорж нар /цаашид “Ажлын хэсэг” гэх/-ын гаргасан, Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 20^{1.1} дэх хэсэг, 3 дугаар зүйлийн “нөлөө бүхий хувьцаа” гэсний дараа “эзэмшигч, түүний эцсийн өмчлөгч” гэж нэмэх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулья.

Зөвшөөрсөн:	27
Татгалзсан:	14
Бүгд:	41

65.9 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

2.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 1 дүгээр зүйлийн Тайлбарын “17.1-д заасан” гэсний дараа “томилогдох” гэж нэмж, “18.1.1-д заасан төрийн захиргааны” гэснийг “18.2-т заасан” гэж өөрчлөх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулья.

Зөвшөөрсөн:	27
Татгалзсан:	14
Бүгд:	41

65.9 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

3.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 20^{1.3} дахь хэсгийн “зөрчсөн нь” гэсний дараа “Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын Их Хурлын тухай, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай, Монгол Улсын Засгийн газрын тухай, Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль болон холбогдох бусад хуульд заасны дагуу Үндсэн хуулийн цэцийн дүгнэлт, шүүхийн хүчин төгөлдөр шийтгэх тогтоолоор гэм буруутай нь тогтоогдсон бол тухайн” гэж нэмэх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулья.

Зөвшөөрсөн: 27
 Татгалзсан: 14
 Бүгд: 41
 65.9 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

4.Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Дэлгэрсайханы гаргасан, Төслийн 1 дүгээр зүйлийн Тайлбарын “төрсөн,” гэсний дараах “дагавар,” гэснийг хасах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 28
 Татгалзсан: 13
 Бүгд: 41
 68.3 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

5.Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Дэлгэрсайханы гаргасан, Төслийн 1 дүгээр зүйлийн Тайлбарын “хамтран амьдрагчийн” гэсний дараа “одоо хамт амьдарч байгаа” гэж нэмэх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Дээрх саналтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Бат-Эрдэнэ үг хэлэв.

Зөвшөөрсөн: 28
 Татгалзсан: 13
 Бүгд: 41
 68.3 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

Хоёр.Найруулгын санал

Л.Мөнхбаатар: 1.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 20¹.1 дэх хэсгийн “Засаг даргын албан тушаал эрхэлж байгаа хүн” гэснийг “Засаг дарга” гэж өөрчилж, “хөтөлбөр” гэсний дараах “эсхүл” гэснийг хасаж, 20¹.3, 29.6 дахь хэсгийн “20¹ дүгээр зүйлд” гэснийг “20¹.1, 20¹.2-т” гэж өөрчилж, мөн 29.6 дахь хэсгийн “төр,” гэснийг хасаж, төслийн 2 дугаар зүйлийн “мөн хэсгийн “дарга,”” гэсний өмнө “байгууллагын” гэж, “тэдгээрийн” гэсний дараа “тэргүүн дэд дарга, дэд дарга” гэж, “орлогч” гэсний дараа “дарга” гэж нэмэх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Дээрх саналтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Нямбаатар үг хэлэв.

Зөвшөөрсөн: 29
 Татгалзсан: 12
 Бүгд: 41
 70.7 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

2.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол дэмжигдсэнтэй холбогдуулан төслийн агуулга, зарчмыг хөндөхгүйгээр нэр томьёо, хэл найруулга, дэс дарааллыг нийцүүлж өөрчлөх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 28
 Татгалзсан: 12
 Бүгд: 40
 70.0 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийн талаарх ажлын хэсгийн гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулав.

Нэг.Хууль зүйн байнгын хорооны дэмжсэн санал

Л.Мөнхбаатар: 1.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “2023 оны 07 дугаар сарын 01-ний” гэснийг “2023 оны 10 дугаар сарын 01-ний” гэж өөрчлөх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 27
Татгалзсан: 13
Бүгд: 40
67.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

2.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төсөлд доор дурдсан агуулгатай 1 дүгээр зүйл нэмэх:

1 дүгээр зүйл.2023 оны ... дугаар сарын ... -ны өдөр баталсан Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө хууль тогтоомжийн шаардлагад нийцүүлж байгуулагдсан уг хуулийн 20¹.1-д хамаарах гэрээ, хэлцэл хүчин төгөлдөр хэвээр байна гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 28
Татгалзсан: 13
Бүгд: 41
68.3 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

Хоёр.Найруулгын санал

Л.Мөнхбаатар: 1.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томъёолол дэмжигдсэнтэй холбогдуулан төслийн дэс дараалал, зүйл, заалтын дугаарыг нийцүүлж өөрчлөх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 30
Татгалзсан: 11
Бүгд: 41
73.2 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

Зарчмын зөрүүтэй саналаар санал хураалт явуулж дууслаа.

Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн нэгтгэсэн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Хууль зүйн байнгын хороонд шилжүүлэв.

Уг асуудлыг 16 цаг 35 минутад хэлэлцэж дуусав.

Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн,

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэмжийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөрийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд, Хувийн тэтгэврийн тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгүүдийн асуудлаар Улсын Их Хурлын гишүүн, Улсын Их Хурал дахь Монгол Ардын намын бүлгийн дарга Д.Тогтохсүрэн ажлын 1 өдрийн завсарлага авах тухай мэдэгдэж, уг асуудлаар завсарлага авав. /16:37/

ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт хуулийн нэгтгэсэн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулъя.

Төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Хууль зүйн байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг Улсын Их Хурлын гишүүн, Монгол Улсын сайд, Нийслэл Улаанбаатар хотын авто замын түгжрэлийг бууруулах Үндэсний хорооны дарга Жамъянхорлоогийн Сүхбаатар танилцуулна. Таныг индэрт урьчихъя.

Ж.Сүхбаатар: Энэ төрийнхөө индрийг хүндэлнэ шүү хөөе.

Улсын Их Хурлын дэд дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Улсын Их Хурлын гишүүн Ш.Адъяаагаас 2022 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдөр Монгол Улсын Засгийн газраас 23 оны 01 дүгээр сарын 18-ны өдөр тус тус өргөн мэдүүлсэн Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийг үзэл баримтлалын хүрээнд хэлэлцэх эсэхийг Улсын Их Хурлын гишүүн Адъяаагаас

өргөн мэдүүлсэн төслийг 2023 оны 01 дүгээр сарын 13, Монгол Улсын Засгийн газраас өргөн мэдүүлсэн төслийг 2023 оны 05 дугаар сарын 04-ний өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэж, анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Хууль зүйн байнгын хороонд шилжүүлсэн билээ.

Хууль зүйн байнгын хорооны 2023 оны 6 дугаар тогтоолоор дээрх хуулийн төслүүдийг Байнгын хорооны болон чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар нэгтгэн хэлэлцүүлэх бэлтгэл ажлыг хангах, санал, дүгнэлтийн төсөл боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг байгуулж, ажлын хэсгийн ахлагчаар Улсын Их Хурлын гишүүн Сүхбаатар, бүрэлдэхүүнд Улсын Их Хурлын гишүүн Мөнхбаатар, Пүрэвдорж нар, холбогдох бусад албан тушаалтнууд ажиллалаа.

Ажлын хэсгийн ахлагч хуулийн төслүүдийг хэлэлцэхдээ Засгийн газрын өргөн мэдүүлсэн хуулийн төсөлд суурилан нэгтгэн хэлэлцэх горимын санал гаргасныг Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн.

Хууль зүйн байнгын хороо 2023 оны 20-ны өнөөдрийн хуралдаанаараа Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.10 дахь хэсэгт заасныг баримтлан хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан.

Хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулах үед Улсын Их Хурлын гишүүн Адьшаа, Дэлгэрсайхан нар хуулийн төсөл болон зарчмын зөрүүтэй саналын томьёололтой холбогдуулан асуулт асууж, хариулт авсан.

Хууль зүйн байнгын хорооны хуралдаанаар хуулийн төсөлтэй холбогдуулан ажлын хэсгийн гаргасан саналуудыг нэг бүрчлэн хэлэлцэж, дараах санал, дүгнэлтийг нэгдсэн хуралдаанд танилцуулж байна.

Нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигч гэснийг өргөтгөх үүднээс эцсийн өмчлөгч гэж нэмэх, улс төрд нөлөө бүхий зарим этгээдэд тавих хориглолт хязгаарлалтыг зөрчсөн нь Монгол Улсын Үндсэн хууль холбогдох бусад хуульд заасны дагуу Үндсэн хуулийн цэцийн дүгнэлт, шүүхийн хүчин төгөлдөр шийдэх тогтоолоор гэм буруутай нь тогтоогдсон бол тухайн албан тушаалтныг чөлөөлөх, огцруулах, эргүүлэн татах үндэслэл болох, хамт өргөн мэдүүлсэн Нийтийн албанд болон нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах ашиг, сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн 20.1 штрих 2-т заасан этгээд нь 2023 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдөр холбогдох эрх бүхий албан тушаалтанд мэдэгдэж, ажлаас чөлөөлөгдөх арга хэмжээ авах хугацааг 2023 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдөр болгож хойшлуулах, Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Дэлгэрсайхан төслийн 1 дүгээр зүйлийн хүүхэд гэдэгт эхнэр, нөхөр, хамтран амьдрагчийн төрсөн, дагавар, үрчлэн авсан хүүхдийг ойлгоно гэсэн тайлбар хэсгээс дагавар таслал гэснийг хасаж, хамтран амьдрагч гэсний дараа одоо хамт амьдарч байгаа гэж нэмэхээр зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол гаргасныг Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн.

Нийтийн албанд болон нийтийн хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн нэгтгэсэн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрүүтэй саналыг та бүхэнд хүргүүлсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг

сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн нэгтгэсэн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Хууль зүйн байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

Л.Мөнхбаатар: Ажлын хэсгийн ахлагч Сүхбаатар сайдад баярлалаа. Хэлэлцэж байгаа асуудалтай холбогдуулан чуулганы нэгдсэн хуралдаанд оролцож байгаа албан тушаалтнуудыг танилцуулъя.

Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Пүрэвжавын Сайнзориг, Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Хууль зүйн бодлогын газрын дарга Дорждэрэмийн Цолмон, Монголбанкны Удирдлага, төлөвлөлтийн газрын Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх асуудал хариуцсан ахлах референт Базаргүрийн Гантуяа, Авлигатай тэмцэх газрын Хяналт шалгалт, дүн шинжилгээний хэлтсийн Мэдүүлгийн бүрдүүлэлт, дүн шинжилгээний албаны дарга Батмөнхийн Баярсайхан, Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Хууль зүйн бодлогын газрын ахлах шинжээч Шагдарсүрэнгийн Цолмон, Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Хууль зүйн бодлогын газрын шинжээч Мөнхдэлгэрийн Цолмон нар оролцож байна. Манай Хууль зүйн яамны гурван Цолмон оролцож байгаа юм байна. Тийм, Нямбаатар сайд Цолмон гэдэг нэртэй хүн өргөдлөө өгөөд байх юм бол авахаар л байгаа юм байна даа.

Байнгын хорооны санал, дүгнэлттэй холбогдуулан асуулт асуух Улсын Их Хурлын гишүүд байна уу. Байхгүй байна. Нямаагийн Энхболд гишүүнээр тасаллаа. Төрийн

байгуулалтын байнгын хорооны дарга Нямаагийн Энхболд асуултаа асууя.

Н.Энхболд: Сая жоохон хоцорч орж ирээд яг оруулж ирсэн хуульд ямар засвар хийчхэв ээ гэдгийг нь сайн, дутуу сонсчихлоо. Санал хураахаас өмнө тэрийг нь тодруулчхаж болох уу асуугаад, нэгдүгээрт.

Хоёрдугаарт. Ер нь энэ авлигатай тэмцэх элдэв янзын юмыг дэмжилгүй яах вэ. Хамаг муу юмны эх үүсвэр энд байгаа. Энийг бүрэн дүүрэн ойлгож байгаа.

Гэтэл бусад хууль тогтоомжуудтай нийцүүлэх ялангуяа Үндсэн хуультай нийцүүлэх энэ юмнууд ер нь хэр зэрэг яригдсан, бодогдсон байдаг юм бол. Байнгын хороон дээр энэ талаар яригдсан уу. Нөгөө л яс, үндэс, хэл ус, нас, хүйсээр ялгахгүй байх тухай санал энэ тэр гэдэг зүйлүүдийг хэр зэрэг яригдсан бол гэж тодруулах гэсэн юм. Тийм.

Нямаагийн Энхболд гишүүний асуултад хариулъя. Ажлын хэсгийн ахлагч Сүхбаатар сайд хариулъя.

Ж.Сүхбаатар: Ер нь яах вэ манай ажлын хэсгийн хүрээнд ч тэр Байнгын хороон дээр бол тодорхой хөндөгдсөн асуудлууд энэ чиглэлтэй холбоотой юм байсан л даа. Зүгээр нэг нь юу юм бэ гэхээр ер нь үгүй ээ манай Дэлгэрсайхан гишүүний гаргаад дэмжигдсэн санал явж байгаа л даа. Энэ эхнэр нөхөр, хамтран амьдрагчийн гэдэг дээр төрсөн хүүхэд гэххэд дагавар, үрчлэн авсан хүүхэд дотроос энэ дагавар гэснийг нь хасъя. Бас энд чинь бол хамт амьдарч байгаа гэж ялгахгүй бол бас хүүхдүүдийн хувьд бас болохгүй гээд. Ингээд тэгээд ахуй амьдралын жишээнүүд бид нар ярьсан. Тийм нэгдүгээрт. Тэгээд ингээд дэмжигдчихсэн санал явж байна.

Хоёрдугаарт таны хэлдгээр бас энэ хуулийн заалтаас болоод өөр тэр хүүхэд нь гараад явчихсан, тусдаа амьдарч байгаа улсууд эд нар дээрээс гэнэт хувьцаатай

холбоотой асуудал гарангуут шууд Ерөнхийлөгч, Их Хурлын гишүүн ч юм уу, Ерөнхий сайд ч юм уу, Засаг дарга нь ч гэдэг юм уу шууд огцроод явчих юм шиг энэ дээр томьёолчихсон байсан. Тэгэхээр тэрийг нь холбогдох хуульд нь нийцүүлсэн. Тухайлах юм бол нэрлэж заасан л байгаа л даа. Үндсэн хууль, холбогдох бусад хуульд заасны дагуу л тэр үндэслэл юм хумаа авч үзнэ шүү гэдгийг нь бас заахгүй бол юу юугүй энэ дээр ингээд л харангуутаа өө та чинь ингэчихсэн юм байна гээд бас тэгж болохгүй.

Яагаад гэвэл тэр нь бусад хууль, Үндсэн хууль дээр хүртэл зарим нь тодорхой заагдчихсан. Тэгэхээр тэрэнтэйгээ бас зөрчилдөж магадгүй ийм заалт байсан учраас энийгээ тодотгож ингэж оруулсан. Тэр дахиад нэг оруулж байгаа юм нь яах вэ нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигч гээд орхичихсон чинь, 5 хувь гээд ингээд дээш гэсэн чинь эцсийн өмчлөгч гэдгийг нь бид нар томьёолж оруулаагүй байна гэж үзсэн ажлын хэсэг дээр. Тэгээд цаанаа бол эцсийн өмчлөгчид нь бас үлдчихээд байсан учраас эцсийн өмчлөгч гэж нэмээд, энийгээ төслийн юмыг ингээд жоохон өргөтгөж өгсөн.

Дараагийнх нь хугацааг бас хойшлуулж өгсөн. Албан тушаалтай асуудлууд байх юм бол 10 дугаар сарын 1-нээс энэ асуудлаа шийд, хувьцаа тэр бусад асуудалтай холбоотой асуудлууд байгаа бол тэрийгээ тэгээд энэ хууль хүчин төгөлдөр мөрдөгдөөд ингээд явж байгаа юм чинь тэрийгээ тэгээд дараа нь, одоо нөгөө хүчин төгөлдөр байгаа хэдэд нь хамаарахгүйгээр энэ хууль мөрдөгдсөнөөс хойш бол тэрийгээ үйлчлүүлээд явъя ч гэдэг юм уу ийм байдлаар л юм хийсэн. Өөр бол том анхаарал татсан өөрчлөлт тийм юм байхгүй. Яг энэ асуудлуудаар л, хэдхэн асуудал байгаа. Тийм, тэгээд тодотгосон юм нь бол хууль тогтоомжийн шаардлагад нийцүүлээд уг хуулийн гарсан ч гэсэн яг энэнээс энэ хууль гарахаас өмнө хүчин төгөлдөр байгаа гэрээ, хэлцэл бол

үйлчилнэ. Үйлчлээд яваад дуусахаар. Тэрнээс нь хойш мөрдөгдөнө. Тэгэхгүй бол энэ хууль гарахаас чинь өмнө хэвийн хэмжээнд явж байгаа гэрээ, хэлцэл байгаа шүү дээ. Тэр хамаарал бүхий этгээдэд нь. Тэгэхээр тэрийг нь бол яах вэ энэ гэрээ, хэлцэл нь дууссаны дараа энэ хууль үйлчлэхээр гээд ингээд томьёолол, тэгээд дугаарууд өөрчилж байгаа л ийм асуудал байгаа юм.

Л.Мөнхбаатар: Асуулт асууж, хариултаа дууссан. Багаагийн Баттөмөр гишүүн асуултаа асууя.

Б.Баттөмөр: Энэ авлигатай тэмцэх чиглэлээр Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн сонирхлыг зохицуулах ашиг сонирхлын зохицлоос урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд оруулж байгаа энэ өөрчлөлтийг дэмжиж байгаа.

Ер нь өнөөдөр бол манай тулгамдсан асуудал тийм авлигатай холбоотой, ажил, албан тушаалаа ашигладаг, улс төрд нөлөө бүхий хүмүүс өөрийн хамаарал бүхий улсуудад тийм давуу эрхийг л олгодог ийм практик, ийм зүйл бол маш их болчихсон байгаа. Тэгээд яг энэ чиглэлээр яах вэ ер нь энэ ийм хууль гарах нь зүйтэй. Дэмжиж байгаа. Зүгээр ямар статистик, судалгаа байдаг юм. Би ажлын хэсгийн ахлагчаас асууя. Ер нь улс төрд нөлөө бүхий хүмүүс яг энэ хуульд орж байгаа өөрчлөлтүүдээр ямар тийм тодорхой шүүхээр тогтоогдож, нотлогдсон ийм практик, шүүхийн практик гэж байдаг шүү дээ тийм ээ яг энэ чиглэлээр ийм практик байна уу, энэ судалгаа байна уу гэсэн нэг дэх асуулт байгаа.

Хоёр дахь асуулт энэ Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт Хүнийг үндэс, угсаа, хэл, арьс өнгө, нас, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсролоор нь ялгаварлан гадуурхаж үл болно. Хүн бүр эрх зүйн этгээд байна

гэсэн нэг ийм заалт байгаа. Энэ заалттай энэ хуульд оруулж байгаа 20 штрих 1, 3 дугаар зүйлүүдийг нь хэр зэрэг нийцэж байгаа. Ажлын хэсэг дээр ямар өөрчлөлт орсон нь надад ямар ч нэгэн материал ирээгүй байна. Би төслөөр нь ярьж байна л даа. Яг энэ 14 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгтэйгээ энэ 2 заалт маань ер нь хэр зэрэг нийцэж байгаа юм. Хуульд нийцүүлж л бид хуульдаа өөрчлөлт оруулах хэрэгтэй. Тэгэхгүй бол бас практикууд, янз бүрийн практикт гарч байна шүү дээ. Хүний эрхийг зөрчсөн, ингэсэн, тэгсэн гээд. Ийм хоёр асуултад хариулт авъя.

Л.Мөнхбаатар: Зочин танилцуулъя. Улсын Их Хурлын гишүүн, Төсвийн байнгын хороон дарга Ганзоригийн Тэмүүлэн, Улсын Их Хурлын гишүүн Ёндонпэрэнлэйн Баатарбилиг нарын урилгаар Архангай аймгийн Булган сумын цэцэрлэгийн багш нар Улсын Их Хурлын үйл ажиллагаа, Төрийн ордонтой танилцаж байна.

Та бүгдийн сурган хүмүүжүүлэх их үйлсэд амжилт хүсье.

Санал хураалт явуулъя. Асуултад хариулъя. Баттөмөр гишүүний асуултад хэн хариулах вэ. Ажлын хэсгийн ахлагч Сүхбаатар сайд хариулъя.

Ж.Сүхбаатар: Энэ хуулийн төсөл маань нэгдүгээрт Монгол Улсын Засгийн газраас өргөн мэдүүлсэн төсөл. Монгол Улсын ерөнхий сайд Оюун-Эрдэнэ энэ хуулийн төслийн талаар Улсын Их Хурлын чуулган дээр бол өөрийнхөө бодлого, зорилтыг бол танилцуулсныг та бүхэн мэдэж байгаа.

Хоёрдугаарт энэ хуулийг анх 12 жилийн өмнө би Улсын Их Хурлын Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны дарга байхдаа энэ Тэмүүжин гишүүнтэй, Ж.Энхбаяртай санаачлаад батлуулж байсан ийм хууль юм байгаа. Одоо ингээд 13 дахь жил рүүгээ мөрдөж байна уу.

Гуравдугаарт бол энэ ийм юм байгаа юм. Үндсэн хуулийн асуудал дээр бол эрхэлсэн ажил, албаар нь гадуурхаж болохгүй гэж байгаа боловч энэ төрийн өндөр албан тушаалтнуудын асуудал байгаа. Төрийн зарим албан тушаалд тавих хуулиар тавьсан шаардлагыг тавьж болно гэсэн ийм заалт бол Үндсэн хуульд байдаг.

Тэгэхээр энд хэн хамаарч байгаа юм гэхээр уг нь их өргөн хүрээтэй хийх гэж байснаа больсон. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Их Хурлын гишүүн, Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүн, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга гэсэн ийм 5 төрлийн статустай төрийн өндөр албан тушаалтнуудыг хязгаарлалтад оруулъя.

Ер нь дээрээсээ эхлээд тийм шаардлага өндөр чангатгачихъя. Тэгвэл дараа нь эргээд бусад этгээддээ шаардлага тавих бололцоо үүснэ гэдэг энэ зарчим энд үйлчилсэн. Энэ утгаараа бид нар 105 төрийн өндөр албан тушаалтан энд хамаарагдаж байгаа. Ерөнхийлөгч, Их Хурлын 76 гишүүн, Ерөнхий сайд, Засгийн газрын Их Хурлын гишүүн биш гишүүд ч бас орж байна. Аймгийн 21 Засаг дарга, нийслэлийн Засаг дарга гээд. Ингээд 105 албан тушаалтны хамаарал бүхий хүүхэд, эхнэр, нөхөр гэхихсэн энэ ангиллын хүрээнд явж байгаа юм. Ингээд үзэхээр ер нь 300 гаруй хүний асуудал ер нь энэ хуулийн үйлчлэлд хамаарч байгаа гэж ойлгож болохоор байгаа.

Ингэснээрээ бол энэ тэргүүн түшмэлээр хамт, тэргүүн түшмэлийн албан тушаалд бол энэ эхнэр, нөхөр, хамтран амьдрагчийн төрсөн, тэр үрчлэн авсан хүүхэд орохгүй гээд бодохоор манай Монгол Улсад төрийн захиргааны тэргүүн түшмэлд хамаарах тийм 121 албан тушаал байна. Тийм, 121 албан тушаал байна.

Ингээд чангатгаснаар бол бид нар энэ цаад утгаараа төрийн өндөр албан тушаалтныг хамгаалж байгаа юм. Тэгээд л тэнд ч тендер, хандив, зээл, хувьцаа.

Ингээд л төрийн төсөл, хөтөлбөрт оролцоод ингээд төрөөс хөнгөлөлт аваад байна. Төсөл, хөтөлбөрт нь орчихсон байна, санхүүжүүлж байгаад концесс авчихсан байна гэдэг энэ асуудлыг бол хязгаарлаж ингэж явж байгаа.

Мэдээж энийг шийдсэнээрээ бусад бүх асуудлыг ингээд шийдэх гэж байгаадаа биш цаана нь Сонирхлын зөрчлийн хуулийн бусад зохицуулалтууд угаасаа бусдыг нь зохицуулчихсан юм байгаад байгаа юм. Гол онцолж хэлж байгаа нь энэ албан тушаалтнуудыг оруулсан ийм хэмжээгээр байгаа юм.

Ер нь авлигатай тэмцэх бодлогыг хүчтэй болгоё гээд Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийг Засгийн газар оруулчихсан. Их Хурал ингээд энэ хэдэн асуудлын дараа удахгүй ингээд хэлэлцэнэ. Тэгэхээр энэ бол Монгол Улс авлигажсан категория өөрчилье гэдгийн хамгийн том хүчтэй зохицуулалт бол Сонирхлын зөрчлийн хууль дээр оруулж ирж байгаа юм байгаа юм. Энэ бас урьдчилан сэргийлж байгаа.

Мэдээж тодорхой гэр бүлийн хүмүүст нь бол нөлөөлөл бас амаргүй гэдэг юм уу, юу гэдэг юм шударга бус ч юм уу янз бүрийн асуудлууд үүсэж болох байх л даа.

Гэхдээ өнөөдөр цаг үе, нөхцөл байдал, төрийн өндөр албан тушаалтанд бид нарыг хэнийг ч хүчээр ажилла гэж хэлээгүй. Өөрсдөө зөвшөөрөөд сонгогдчихсон, томилогдчихсон. Тэгэхээрээ илүү их бусдаасаа илүү хязгаарлалтад орёё. Тэр хэмжээгээрээ бас өөрсдөө ч гэсэн зөрчлөөс сэргийлэгдье, ажил албаа хэвийн явуулъя л гэдэг ийм л үүднээс нь ойлгож, хүлээж авах байдлаар зохиц зохицуулсан үйл байж байгаа. Хууль зүйн асуудал дээр нь янз бүрийн санал бодол гардаг.

Гэхдээ би ажлын хэсэг бол Үндсэн хуулийн зөрчилгүй болох талаасаа бас

ажиллаад ингээд л оруулсан ийм л эд байгаа юм.

Л.Мөнхбаатар: Гишүүд асуулт асууж, хариулт авч дууслаа.

Санал хураалт явуулна. Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн нэгтгэсэн төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллыг танилцуулъя.

Хууль зүйн байнгын хорооны дэмжсэн санал байна. Нийтдээ 9 санал бий. Хууль зүйн байнгын хорооны дэмжсэн санал.

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 20^{1.1} дэх хэсэг, 3 дугаар зүйлийн “нөлөө бүхий хувьцаа” гэсний дараа “эзэмшигч, түүний эцсийн өмчлөгч” гэж нэмэх. Санал гаргасан Улсын Их Хурлын гишүүн Жамъянхорлоогийн Сүхбаатар, Лхагвын Мөнхбаатар, Бөхчулууны Пүрэвдорж. Цаашид Ажлын хэсэг гэх, ажлын хэсэг. Санал хураалт.

65.9 хувиар санал дэмжигдлээ.

2.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн Тайлбарын “17.1-д заасан” гэсний дараа “томилогдох” гэж нэмж, “18.1.1-д заасан төрийн захиргааны” гэснийг “18.2-т заасан” гэж өөрчлөх. Санал гаргасан ажлын хэсэг. Санал хураалт.

65.9 хувиар санал дэмжигдлээ.

3.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 20^{1.3} дахь хэсгийн “зөрчсөн нь” гэсний дараа “Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын Их Хурлын тухай, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай, Монгол Улсын Засгийн газрын тухай, Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль болон холбогдох бусад хуульд заасны дагуу Үндсэн хуулийн цэцийн дүгнэлт,

шүүхийн хүчин төгөлдөр шийтгэх тогтоолоор гэм буруутай нь тогтоогдсон бол тухайн” гэж нэмэх. Санал гаргасан ажлын хэсэг. Санал хураалт.

65.9 хувиар санал дэмжигдлээ.

4.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн Тайлбарын “төрсөн,” гэсний дараах “дагавар,” гэснийг хасах. Санал гаргасан Улсын Их Хурлын гишүүн Дэлгэрсайхан. Санал хураалт.

68.3 хувиар санал дэмжигдлээ. Дэлгэрсайхан гишүүний санал дэмжигдлээ.

5.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн Тайлбарын “хамтран амьдрагчийн” гэсний дараа “одоо хамт амьдарч байгаа” гэж нэмэх. Санал гаргасан Улсын Их Хурлын гишүүн Борхүүгийн Дэлгэрсайхан. Санал хураалт.

Яах юм, өө асуух юм уу. Үг хэлж болно. Дэгээрээ үг хэлэх боломжтой зарчмын зөрүүтэй санал дээр. Бадмаанямбуугийн Бат-Эрдэнэ гишүүн үг хэлье.

Б.Бат-Эрдэнэ: Үгүй ээ үгүй та нар ингээд Энх-Амгалан сайдаа тэгээд нэг юм хэлэх гэхээр зэрэг л Засгаас өргөн барьсан хууль гээд ингээд дайраад байж болохгүй шүү дээ. Энэ засгаас кабинетын зарчим, кабинетын зарчим баримтлаагүй юм байхгүй. Үгүй ээ энэ байна шүү дээ. Энэ ороод ирсэн Их Хуралд ороод ирсэн Засгийн газрын өргөн барьсан хуулийн төслийн хувилбараас чинь өөр болчихоод байгаа учраас би үг хэлэх гээд байна шүү дээ.

Би яагаад энийг хэлэх гээд байгаа юм гэхээр зэрэг бид нар бол арай л хэтрүүлсэн улс байна лээ дээ. Энийг 10 гаран жилийн өмнөөс бараг 20 жил болж байна даа. Үгүй ээ та нар минь энэ төрийн албыг төрлийн алба болгохоо болиоч, ах дүү, авгай, хүүхдүүд энэ юугаа ингээд төрийн ажил албыг зайдлуулаад суулгаад

байдгаа та нар больж үзээч гээд энд 10 гаран жил үндсэндээ шаардсан. Тэгээд бид бол энэ үр дүнд хүрэхгүй юм байна гээд ингээд ерөнхийдөө бол горьдлого тасраад цөхөрчихсөн байсан гэж хэлэхэд болно.

Харин энэ Ерөнхий сайд Оюун-Эрдэнэ бол үнэхээр зориг, хүч гаргаж байна. Тэгээд энийг тэгээд энийг яаж байна вэ гэхээр зэрэг Одонтуяа битгий би хоёр үг хэлээд дуусчихъя л даа. Би таныг үг хэлж байхад би хэзээ ч дундуур чинь тасалж юм хэлж байгаагүй шүү дээ. Та нар ингээд арай дэндүү бүдүүлэг юм. Үгүй ээ хэцүү юм ингээд юм хэлүүлэхгүй. Энэ бол бүүр зориуд ийм санаа зорилготой байдаг юм шиг байна л даа. Тэгээд би бол ойлгож байгаа. Манай Их Хурлын гишүүд бол Нийтийн ашиг сонирхлын зөрчилтэй холбоотой энэ хуулийг батлахад наашаа харж инээж, цаашаа харж уйлж байж энэ кнопыг дарж байгаа гэдгийг би ойлгож байгаа. Яг бодит байдлаар энэ чинь арай хэтэрсэн юм. Бид нар энэнээсээ гармаар байгаа байхгүй. Одоо энэ 5 дугаар энэ заалт чинь хамтран амьдрагчийн гэсний дараагаар одоо хамтран амьдарч байгаа гэж. Тэгээд энэ юу гэж ойлгогдож байна вэ гэхээр зэрэг хүүхдүүд нь бол мэдээж том болчихсон ингээд тусдаа гараад явчихсан. Тэгээд тийм учраас бол одоо хамтарч амьдарч байгаа биш л байх юм бол тэр ажил албан тушаалд нь хэвээр үлдээхээр ийм зохицуулалтыг хийж байна шүү дээ. Ингэж жишээлэх юм бол хуулийн ийм гаргалгаагаар энийг цаад талд нь гаргаж байгаа явдал бол үнэхээр харамсалтай байгаа юм.

Энэ Засгийн газраас өргөн барьсан хуульд бол яг л өөрийнх нь төрсөн үр хүүхдүүд, эхнэр, нөхөр ийм хүмүүс байгаа бол энийгээ чөлөөл. Түрүүн Сүхбаатар ажлын хэсгийн ахлагч бол тодорхой хэлж байна шүү дээ. Бид нарыг Их Хурлын болон энэ Засгийн газарт ажилла, төрийн өндөр ажил, албан тушаал хариуцаж ажилла гэж хэн ч албадаагүй. Бид өөрснөө энийг хийе, чадна, нийтийн эрх ашгийн

төлөө ажиллая гээд ингээд ажиллаж байгаа улсууд.

Тийм учраас өөрөө төдийгүй өөрийнх нь шадар шахам хамт амьдарч байгаа гэр бүл, үр хүүхдүүд нь нэгдсэн нэг ойлголттой энэ нийтийн эрх ашгийн зөрчилтэй холбоотой юмнаас бол хязгаарлалт хийлгэж ингэж ажиллах ийм цаг үе нь ийм шаардлага байна.

Энэ хуулийн төслийг анх яригдаж байх үед би бас тодорхой саналаа хэлж байсан. Яг энэ цаг үед бол бид нар ийм хууль гаргахаас өөр нөхцөл байхгүй байна шүү. Энэ өөрийнхөө хамаарал бүхий улсуудыг ажил албан тушаалууд томилдог, цаашлах юм бол төр, ард түмний нэр барьж авсан зээл, бондоос авдаг, энэ элдвийн сангуудыг цөлмөдөг, авдаг, энэ хувийн аж ахуй, бизнесээ дэмждэг ийм юм чинь бол ингээд бүүр Монголын төрд ингээд соёл болоод тогтчихсон. Энийг дагасан авлигал, хээл хахууль энэ улс орныг урагш нь, цааш нь гишгүүлэхгүй байгаа бүх юмны чинь уг үндэс, шалтгаан чинь энд байна шүү гэдгийг бол хэлж байсан.

Тийм учраас энэ хуулийг уг нь Засгийн газрын өргөн барьсан тэр хувилбарынх нь дагуу батлаад явсан бол хэл амгүй ингээд явчих байсан юм даа. Ийм зүйлийг хэлье. Асууж болохгүй болохоор бол би сая тодорхой үндэслэл гаргаж хэллээ.

Л.Мөнхбаатар: Асуулт, хариулт байхгүй. Үг хэлэх дэгтэй. Бадмаанямбуугийн Бат-Эрдэнэ гишүүн үг хэллээ. Саналын томьёоллыг уншиж танилцуулсан. Санал хураалт.

68.3 хувиар санал дэмжигдлээ.

Найруулгын санал байна.

Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 20^{1.1} дэх хэсгийн “Засаг даргын албан тушаал эрхэлж байгаа хүн” гэснийг “Засаг дарга” гэж өөрчилж, “хөтөлбөр” гэсний дараах

“эсхүл” гэснийг хасаж, 20^{1.3}, 29.6 дахь хэсгийн “20¹ дүгээр зүйлд” гэснийг “20^{1.1}, 20^{1.2}-т” гэж өөрчилж, мөн 29.6 дахь хэсгийн “төр,” гэснийг хасаж, төслийн 2 дугаар зүйлийн “мөн хэсгийн “дарга,”” гэсний өмнө “байгууллагын” гэж, “тэдгээрийн” гэсний дараа “тэргүүн дэд дарга, дэд дарга” гэж, “орлогч” гэсний дараа “дарга” гэж нэмэх.

Хоёр.Төслийн энэ ингээд санал хураалт юм байна. Санал хураалт, найруулгын санал хураалт.

Санал хураалт 70.7 хувиар санал дэмжигдлээ.

Хоёр. Яах юм үг авах юм уу. Хишгээгийн Нямбаатар гишүүн үг хэлье.

Х.Нямбаатар: Энэ Ашиг сонирхлын зөрчлийн хууль дээр бид нар бас энэ Байнгын хороон дээр ч гэсэн хэлэлцүүлгийн явцад ярьсан юм. Нэг зүйлийг энэ чуулганы хуралдаан дээр тэмдэглэлд үлдээе гэж ярьж байгаа юм. Энэ юу вэ гэхээр Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 2 дугаар бүлэгт заасан аж ахуй эрхлэх эрхийнхээ хүрээнд нийтийн албанд ажилладаг хүн өөрт хамаарал бүхий аж ахуйн нэгж байгууллага нь сургууль, цэцэрлэгийн үйлчилгээ эрхэлдэг тохиолдолд тухайн хүүхдийн хувьсах зардлыг төрөөс орж байгаа энэ үйл явц бол энэ Ашиг сонирхлын зөрчлийн хуулиар тогтоосон хязгаарлалтад хамаарахгүй байя. Энэ хэрвээ энийг ингээд яг энэ Ашиг сонирхлын зөрчлийн хуулийн хязгаарлалтаар өргөжүүлээд хамаатуулж байгаа тохиолдолд энэ өөрөө хуулийнхаа яг үндсэн агуулга, концепцтэй зөрчилдөнө гэдэг зүйлийг бид нар Байнгын хороон дээр ярьсан.

Тийм учраас цаашид энэ Их Хурлын энэ хуулийн хувийн хэрэгт энэ өнөөдрийн хуралдааны тэмдэглэл хадгалагдана. Тийм учраас би протоколд тэмдэглэлд юу гэж үлдээж байгаа вэ гэхээр тэр аж ахуй эрхлэх эрхийнхээ

хүрээнд аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлдэг тэр эрхэлсэн үйл ажиллагаа нь төртэй ямар нэгэн байдлаар хувьсах зардал байдлаар холбогдож байгаа тохиолдол болгоныг Ашиг сонирхлын хуулийн хязгаарлалт гэж үзэхгүй ээ л гэж тэмдэглэлд үлдээх гэсэн юм.

Л.Мөнхбаатар: Нямбаатар гишүүний хэлсэн үг бол тэмдэглэлд үлдэж байгаа. Тэмдэглэлд үлдэхийн ач холбогдлыг бол та бүхэн бүгд мэдэж байгаа. Уг хуультай холбоотой аливаа маргааныг хянан шийдвэрлэхдээ Улсын Их Хурлаар хэлэлцсэн тэмдэглэлийг бас харгалзан үздэг гэдгийг агуулгаар нь одоо тэмдэглэлд үлдээж байна.

2.Төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томъёолол дэмжигдсэнтэй холбогдуулан төслийн агуулга, зарчмыг хөндөхгүйгээр нэр томъёо, хэл найруулга, дэс дарааллыг нийцүүлж өөрчлөх. Санал хураалт.

Хуралдаанд оролцсон гишүүдийн 70 хувь нь дэмжлээ.

Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Нийтийн албанд болон нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллыг танилцуулъя.

Хууль зүйн байнгын хорооны дэмжсэн санал байна.

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “2023 оны 07 дугаар сарын 01-ний” гэснийг “2023 оны 10 дугаар сарын 01-ний” гэж өөрчлөх. Санал гаргасан ажлын хэсэг. Санал хураалт.

67.5 хувиар дэмжье санал дэмжигдлээ.

2.Төсөлд доор дурдсан агуулгатай 1 дүгээр зүйл нэмэх

1 дүгээр зүйл. 2023 оны энэ баталсан өдрөөс нь тооцох юм байна. Тэр баталсан Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө хууль тогтоомжийн шаардлагад нийцүүлж байгуулагдсан уг хуулийн 20¹.1-д хамаарах гэрээ, хэлцэл хүчин төгөлдөр хэвээр байна. Санал гаргасан ажлын хэсэг. Санал хураалт.

68.3 хувиар санал дэмжигдлээ.

Найруулгын санал байна.

Төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томъёолол дэмжигдсэнтэй холбогдуулан төслийн дэс дараалал, зүйл, заалтын дугаарыг нийцүүлж өөрчлөх. Санал гаргасан ажлын хэсэг. Санал хураалт.

73.2 хувиар санал дэмжигдлээ.

Зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллоор санал хурааж дууслаа. Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн нэгтгэсэн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Хууль зүйн байнгын хороонд шилжүүлж байна. Дараагийнхаа асуудалд орёе.

16.35 цаг

Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулъя.